

Skogsområdena mot Lilla Värtan från Lappkärrsberget till Husarviken

Idag finns en sammanhängande skog från Stora Lappkärrsberget (ND 3), Stora Vargjakten, Lilla Lappkärrsberget avgränsad mot Lilla Värtan i nordost och mot de öppna fälten och ekhagarna i söder vid Stora Skuggan och Husarviken. Området genomkorsas av stigar och trädbeståndet är varierat med både barr och lövträd. Granbestånden är relativt få. Det största sammanhängande grandominerade området finns dock här vid Stora Vargjakten. Här är dock granbeståndet uppblandat med ädelgran. I södra delen bryter dalgången mellan Stora och Lilla Skuggan det sammanhängande skogsområdet, vilket fortsätter i Oxbergsbackens lövdominerad skog fram till Husarviken. Området utnyttjas flitigt av motionärer och av skolor och förskolor för orientering och naturstudier.

Mål

En varierad barrblandskog, flerskiktad och blåbärrisdominerad i magrare delar med örtrikare skog i dalgångarna. Möjligheter till motion, promenader och naturstudier skall finnas med väl separerade gångvägar, ridvägar och elljusspår. Kärnor skall finnas med tätare stigfria skogspartier som skydd för viltet. Andelen gran i skogsbestånden skall öka. I de nord- och östligt exponerade branta sluttningarna mot Värtan får skogen utvecklas fritt. (Se karta xx)

Fig. 01. ND 7. Stora Vargjakten SO mot Lilla Lappkärrsberget. Ingen granföryngring.

ND 7. Skogsområdet Stora Vargjakten.

Norr och öster om Lappkärret breder ett barrskogsdominerat skogsområde ut sig. Granen är dominant åtminstone i de näringsrikare delarna av sluttningarna och svackorna medan tall förhärskar på de högre moränryggarna och bergspartierna. Inslaget av lövträd är dock stort även här med björk och ek på torrare delar, sälg, alm, lönn, al i lägre fuktigare partier. En del ädelgran förekommer också vilken även är på spridning med ungplantor. I de små dalstråken

är skogen frodig och örtrik men med stabilt fältskikt och ett välutvecklat mosskikt, i synnerhet där rörligt grundvatten finns ytligt.

Här är mossfloran exklusiv med en del sällsyntare mossor som mörk husmossa (*Hylocomium umbratum*), västlig hakmossa (*Rhytidiadelphus loreus*) och vågig sidenmossa (*Plagiothecium undulatum*.)

I dalstråket som tidigare avvattnat Lappkärret mot Värtan och i strandskogen finns en del äldre ädla lövträd tillsammans med gran. Här finns också spår av tidigare (medeltida) bebyggelse lämningar. I denna miljö finns skogsstarr (*Carex sylvatica*) inplanterat (Holmberg muntl.) Många träd har grova dimensioner främst tallar men även ek, björk och gran. Inslaget av torrakor och lågor förekommer mer begränsat. En del avverkningar i senare tid har skapat ungrädbestånd av tall och björk och asp. De torrare backarna har en välutvecklad blåbärsristyp.

Längs stranden löper en smal, cykelbar gångstig över höjdryggar och dalsänkor. Måttligt stora ekar står flerstädes längs stigen. Vidare finns gran och tall, unga aspbestånd, med inslag av ek och ask. Barrskogsfloran, främst blåbärsris, möter från den skuggade barrskogsbranten.

Fig. 02. ND 7. Granskogen växer på en De Geer –moränrygg.

Bedömning

Områdets långa kontinuitet som barrskogsområde med gran gör det till ett mycket viktigt kärnområde för organismer knutna till fuktiga och friska barrskogstyper. Förutom ett väl utvecklat mossamhälle finns också organismer knutna till skuggiga fuktiga miljöer och död ved.

Detta skogsparti ger mer än något annat på Norra Djurgården en genuin skogskänsla och är som sådant ett attraktivt område för strövande och för skolutflykter, orienteringstävlingar m.m. Området är genom det välutvecklade stigsystemet mycket lättframkomligt. Särskilt attraktiva är de strandnära partierna utmed Lilla Värtan. Strandstigen passerar variationsrika stränder med enstaka spontana eldstäder. Då de medeltida bebyggelse lämningarna idag finns i den slutna skogen är spåren inte så tydliga. För kraftiga röjningar och gallringar kommer i konflikt med naturvårdsintresset att bevara denna skuggiga och mossrika barrskogsmiljö.

Mål

Området ska så långt som möjligt bibehålla grandominansen och utvecklas till en flerskiktad olikåldrig barrblandskog med talldominans på höjderna med inslag av gran, björk och ek. Slutningarna bör ha grandominans men med inslag av björk, alm, ask, lönn, al och säl.

Åtgärder

Skogen skall successivt förnygras genom mycket försiktig stamvis blädning. Härvid avverkas gran i alla åldersklasser för att ge utrymmer för den nya skogen utan att hyggesflora tränger in i beståndet. Lövträden avverkas inte men torde dock på lång sikt minska i beståndet i konkurrens med tall och gran. Nya gran- och tallgenerationer skall komma upp innan den befintliga granen har vuxit upp och bildat ett enhetligt krontak i till synes likåldriga bestånd. I sådana granbestånd kan inga nya granplantor etablera sig. Det torde då vara svårt att gallra beståndet så att ungpantor skall kunna utvecklas och därmed förnygra beståndet utan att hela beståndet utsätts för stormskador. Ädelgranen som förnygrar sig bra i området bör begränsas i sin utbredning. De riktigt gamla träden avverkas inte utan får stå och torka och bilda lågor så småningom. Kärnområden bör också få utvecklas helt fritt utan avverkningar och på sikt få karaktären av naturskog. Detta gäller t.ex. strandskogen mot Lilla Värtan.

I bryn främst i sydlägen friställs ekar för att öka solbelysningen. Enstaka grova ekar friställs också inne i skogsbeståndet.

Stigar och leder underhålls. Önskvärt är att reducera stigarna till vissa huvudstråk.

Fig. 03. ND 8. Lilla Lappkärrsberget vid elljusspåret i syd. Målsättningen är att granen här självförnygras och så småningom får stor täckning i barrblandskogen.

ND 8. Lilla Lappkärrsbergets barrskogsområde samt Värta hage

Detta skogsparti utgör en fortsättning på skogspartiet vid Stora Vargjakten men har inte samma grandominans och består i regel av yngre skogsbestånd. Ofta kallas området sydöstra delar för Värtahagen. I de centrala delarna går berg i dagen och skogen är här hållmarkstallskog. I nordslutningen mot Värtan är skogsbeståndet äldre bl.a. med åtskilliga riktigt grova tallar. På sydostsluttningarna av berget blir inslaget av lövträd större med stort inslag av äldre ekar. I de övre delarna av sluttningen finns också stort graninslag i barrblandskogen, medan skogspartiet i fonden mot de öppna fälten i dalgången söder om Lilla Skuggan genom uthuggningar övergår i ren ädellövskog och hagskog. I sydöst är inslaget av äldre grövre ek och äldre lövträd stort, vittnande om att dessa tidigare utvecklats i betydligt öppnare, glesare och mer solexponerade förhållanden. Från detta hagmarksstadium har dock skogen successivt här slutit sig.

I en del av skogen i sydost har ekarna friröjts och skogen instängslats för bete.

Fig. 04. ND 8. Lilla Lappkärrsberget. Elljusspåret. I detta skogsområde finns också ridspår och flera promenadstigar.

Bedömning

Tillsammans med det barrdominerade skogsområdet vid Stora Lappkärrsberget och Stora Vargjakten är området synnerligen betydelsefullt som barrskogsområde med alla de organismer som är knutna till barrskogen. Skogen är dock än så länge för ung och genomhuggen för att samma genuina barrskogsflora här ännu har kunnat etableras även om det förekommer fläckvis mossrikare partier med stabilt fältskikt dominerat av blåbärsris. Vissa av granbestånden är så skuggande att fältskiktet är dåligt utvecklat och här finns inga unga granplantor. Grästyper och slyrika partier dominerar annars med undantag på de magrare höjdpartierna.

Mål

Skogen skall utvecklas att tillsammans med Stora Vargjakten bilda en barrblandskog med stort inslag av gran. Skogen ska bestå av barrblandskog med stor grandominans och vara flerskiktad med träd i alla åldrar. Undantag utgör den sydöstra delen som istället återställs som en beteshage med ett glest bestånd av lövträd med främst ekar.

Åtgärder

Granen har idag tämligen dåliga betingelser att etablera sig genom att de äldre bestånden har ett enhetligt krontak med mycket lite förnygring. Runt dessa bestånd förekommer dock förnygring av gran. De gallringar som gjorts kommer att ge möjligheter för granförnygring men i några fall kan granen behöva gynnas genom insådd av frö eller planteringar. Viktigt är att skogen gallras kontinuerligt för att skapa goda betingelser för träd i olika åldrar att utvecklas till en flerskiktad skog. Lövträden kan avverkas i lägen där tall- och granplantorna skall gynnas, men i övrigt skall lövträdsbeståndet gallras så att även lövträden får en gynnsam utveckling. På lång sikt kommer ändå barrskogen ta över på de friska markerna, vilket är positivt. I de strandnära branterna skall ingen avverkning förekomma alls.

Död ved skall sparas såvida inte torrakor och nedfallande grenar kan utgöra en säkerhetsrisk för förbipasserande på de större stigarna.

Den sydöstliga slutningens lövskog gallras för att gynna de grova ekarna men också yngre ekar skall säkerställa ekens långsiktiga kontinuitet här. Granar, tallar och björkar bör ingå i beståndet. I den mån buskar förekommer i brynen skall de sparas.

Det återskapade hagmarkspartiet måste betas helst med nötboskap för att långsiktigt gynna den biologiska mångfalden. Fältskiktet kommer successivt (på något årtiondes sikt) att bli artrikare men för att hagmarksfloran skall utvecklas tillfredsställande är det önskvärt med stödplantering av några av de mer typiska arterna såsom gullviva, skogsviol, brudbröd och jungfrulin.

Fig. 05. ND 8. Lilla Lappkärrsberget. Förnygringsyta med ungtall.

Fig. 06. ND 8. Lilla Lappkärrsberget. I branterna mot Lilla Värtan finns ofta högstammig barrskog med många torrakor.